

Pattern of Structural equations of Social competence with Cyber Bullying Based on Difficulty in Emotion Regulation in male high school Students

Vahid Fallahi, Ph. D

Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.

Mohammad Narimani, Ph. D

Professor, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

Akbar Atadokht, Ph. D

Professor, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.

Abstract

The purpose of this study was to investigate the Pattern of Structural equations of social competence with Cyber Bullying Based on Difficulty in Emotion Regulation in Students. The method of this study was correlation and its statistical population was all male students of the second year of high school in Ardabil province during the academic year of 2019-2020 (N= 21756). A total of 409 people were randomly selected for cluster sampling and answered the questions of the Experience of bullying-cyber victim (Antoniadou, Kokkinos & Markos, 2016), Social competence (Parandian, 2006) and Difficulty in regulating emotion (Bjureberg et al, 2015). For data analysis, Pattern of structural equations method was used with the help of SPSS 25 and 8.8 Lisrel software. The results showed that the direct effect of social competence on cyber bullying, the direct effect of social competence on difficulty in emotion regulation and the direct effect of difficulty in emotion regulation on cyber bullying were significant ($p < 0.05$). Also in this study, the indirect effect of social competence on cyber bullying with a difficult mediating role in emotion regulation was also significant ($p < 0.05$).

Keywords: cyber bullying, social competence, emotion regulation, male high school student's student

الگوی معادلات ساختاری کفایت اجتماعی با قلدری سایبری بر اساس میانجیگری دشواری در تنظیم هیجان در دانش آموزان پسر دوره دوم متوسطه

وحید فلاحی

دانش آموخته دکتری روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

*محمد نریمانی

استاد، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

اکبر عطادخت

استاد، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی الگوی معادلات ساختاری کفایت اجتماعی با قلدری سایبری بر اساس میانجیگری دشواری در تنظیم هیجان در دانش آموزان انجام گرفت. روش این پژوهش همبستگی و جامعه آماری آن را کلیه دانش آموزان پسر دوره دوم متوسطه مدارس دولتی استان اردبیل در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ تشکیل داده‌اند (N= 21756). تعداد ۴۰۹ نفر به شیوه نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب و به پرسش‌نامه‌های تجربه قلدری قربانی سایبری (Antoniadou, Kokkinos & Markos, 2016)، کفایت اجتماعی (Parandian, 2006) و دشواری در تنظیم هیجان (Bjureberg et al, 2015) پاسخ دادند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش الگوی معادلات ساختاری با کمک نرم‌افزار SPSS25 و Lisrel 8.8 استفاده شد. یافته‌ها نشان داد اثر مستقیم کفایت اجتماعی بر قلدری سایبری، اثر مستقیم کفایت اجتماعی بر دشواری در تنظیم هیجان و اثر مستقیم دشواری در تنظیم هیجان بر قلدری سایبری معنی‌دار بود ($p < 0.05$). همچنین در این پژوهش اثر غیرمستقیم کفایت اجتماعی بر قلدری سایبری با نقش میانجی دشواری در تنظیم هیجان نیز معنی‌دار بدست آمد ($p < 0.05$).

واژه‌های کلیدی: قلدری سایبری، کفایت اجتماعی، تنظیم هیجان، دانش آموزان پسر دوره دوم متوسطه

مقدمه

(Seyedzadeh Sani, Abdollahi, 2019) را افزایش دهد و همچنین موجب کاهش میزان رفاه و بهزیستی ذهنی (Karin, Laura & Henrik, 2020) گردد.

Maria, Beatriz, Candido & Jose, (2018) در پژوهش خود روی دانشجویان دانشگاه نشان دادند که ۱۸/۶ درصد آنها قربانیان سایبری بوده‌اند و همچنین ۱۹/۴ درصد آنها نیز اعلام کرده‌اند که قلدران سایبری هستند. همچنین در پژوهشی جدیدتر مشخص شد که ۹/۳ درصد و ۲۰/۷ درصد دانش‌آموزان به ترتیب دختر و پسر دارای قلدری سایبری بوده‌اند (Sabancı & Çekiç, 2019). نتایج تحقیقات صورت گرفته در ایران نیز حاکی از آن است که بیش از نیمی از دانش‌آموزان دوره راهنمایی حداقل یک بار قلدری سنتی یا سایبری را در رفتارهای خود نشان داده‌اند (Beyrami, Hashemi, Fathi, Azar & Alaei, 2012). با توجه به آمارهای ارائه شده امروزه قلدری سایبری یک مسئله مهم در سراسر جهان است که بر روابط اجتماعی نوجوانان، پیشرفت تحصیلی و سلامت روانی آنها تأثیر می‌گذارد (Kay, Aileen, Sally & Kimberley, 2020).

یکی از متغیرهای روانشناختی مختل شده در دانش‌آموزان قلدر، بحث کفایت اجتماعی^۲ می‌باشد. کفایت اجتماعی یکی از مهمترین جنبه‌های رشد در همه کودکان و نوجوانان می‌باشد که در برگیرنده عواملی چون خودآگاهی، آگاهی اجتماعی، مدیریت خود، مهارتهای ارتباطی و مسئولیت تصمیم‌گیری است (Salibi & Modarresi, 2016). جدیدترین تعریف کفایت اجتماعی از واژه نامه انجمن روان‌شناسی آمریکا است که کفایت اجتماعی را مجموعه‌ای از توانایی‌های آموخته شده که فرد را قادر می‌سازد تا با قابلیت و شکل مناسبی در یک زمینه اجتماعی تعامل کند، تعریف کرده است و معمولترین کفایت اجتماعی را ابراز وجود، کنار آمدن، دوست‌یابی، حل مسئله، روابط میان فردی و توانایی تنظیم کردن شناخت‌ها، احساسات و رفتارهای فرد معرفی کرده است (Karami, Maleki & Babamoradi, 2014). کفایت اجتماعی عبارت است از دارا بودن مهارت‌ها^۳ و رفتارهای اجتماعی^۴ که سبب

در هزاره‌ی جدید، اینترنت تبدیل به بخشی جدایی ناپذیر از زندگی ما شده است. اینترنت به ما یک زندگی ساده و آسان اهدا کرده است، به این دلیل استفاده از اینترنت در سراسر جهان به تدریج افزایش یافته است (Kemp, 2018). از سویی دوره نوجوانی که با تغییرات جسمانی، روانشناختی و اجتماعی گسترده همراه است، به دلیل خودمحوری و عدم درک صحیح نوجوانان از رفتارهای خود، مرحله مهمی برای شروع رفتارهای پرخطر محسوب می‌شود (Etim & Egodi, 2013). رسانه‌های الکترونیکی در زندگی بسیاری از کودکان و نوجوانان اهمیت اساسی دارد (Mascheroni & Cuman, 2014). رسانه‌های الکترونیکی فرصت‌های متفاوتی برای کودکان و نوجوانان فراهم می‌کنند اما همچنین آنها را به خطرات مختلفی نیز سوق می‌دهند که یکی از این خطرات قلدری سایبری^۱ است (Smith, Mahdavi, Carvalho, Fisher, Russell & Tippett, 2008). قلدری سایبری به اقدامات عمدی تحقیر، تهمت، شایعات، آزار و اذیت، تهدید، خجالت و محرومیت اشاره دارد که فرد یا گروهی بر روی دیگران به صورت الکترونیکی انجام می‌دهد. مفهوم قلدری سایبری به عنوان رفتار آسیب رساندن عمدی به شخص دیگر با استفاده از فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات تعریف شده است (Kazan, 2020).

با دستیابی روزافزون جوانان به اینترنت، شیوع قلدری سایبری نیز افزایش یافته است (Kowalski, Limber & McCord, 2017). بطوری که قلدری سایبری به یک نگرانی جدی سلامت در دوره نوجوانی (Aboujaoude, Savage, Starcevic & Salame, 2015) و دانش‌آموزان مدرسه‌ای تبدیل شده است (Foody, Samara & Carlbring, 2015). مانند قلدری سنتی، قلدری سایبری نیز اثرات منفی بر روی قربانی به ویژه با ایجاد اختلال روانی دارد. مشخص است که قلدری سایبری می‌تواند اضطراب و استرس (Broll, Dunlop & Crooks, 2018)، تنهایی (Sahin, 2012)، خودکشی (Rosenblatt, 2017) و همچنین ترک مدرسه در دانش‌آموزان

³ . Skills

⁴ . social behaviours

¹ . Cyber bullying

² . Social competence

که لازم و مضطرب است (Sandhu & Kapoor, 2013). الگوی دشواری در تنظیم هیجان در یک مفهوم گسترده برای دشواری در شناسایی و توصیف احساسات، تنظیم هیجان و رفتار استفاده می‌شود (Spence & Courbasson, 2012). به نظر می‌رسد افرادی که دشواری در تنظیم هیجان دارند، توانایی تنظیم هیجانات متفاوت خود را ندارند و با سطوح بالاتری از رفتارهای نامناسب به کاهش هیجان‌ها می‌پردازند (Mehrpoor Sadehi, Khosrojauid & Boland, 2015). پژوهش‌های جدید بسیاری نشان داده‌اند که دشواری در تنظیم هیجان با استفاده خطرناک از تلفن‌های هوشمند رابطه مثبت و معناداری دارد (John et al, 2018; Fu et al, 2019; Karaer & Akdemir, 2019). Yusuf & Birim (2019) در پژوهشی نشان دادند که نوجوانان دارای قلدری- قربانی سایبری مشکلات قابل توجهی در استراتژی‌های تنظیم هیجان، کنترل تکانه و همچنین استفاده از گوشی‌های هوشمند دارند. HosseinZii (2017) در پژوهش خود نشان داد که دشواری در تنظیم هیجان و دشواری در کنترل تکانه رابطه مثبت و معناداری با رفتارهای پرخطرانه دانش‌آموزان دارند. پژوهش‌ها نشان می‌دهد افرادی که دارای سطح تکانشگری (به عنوان مؤلفه دشواری در تنظیم هیجان) بالا و سطح خودکنترلی پایینی هستند بیشتر مستعد قربانی یا قلدری کردن در هر دو نوع قلدری سنتی و سایبری می‌باشند (Pabian & Vandebosch, 2015). Bashirpour (2013) Molavi, Sheikhi, Khanjani, Rajabi, Mousavi در پژوهشی نشان دادند، بدتنظیمی هیجانی از علل مطرح شده برای قلدری دانش‌آموزان بوده و بی‌نظمی هیجانی در طول دوره نوجوانی نقش مهمی در رفتارهای قلدری و قربانی قلدری شدن دارد. Barnocelli & Ciucci (2014) نیز در پژوهش خود نشان دادند که افراد با قلدری سایبری، ادراک خود سطح پایینی در تنظیم و کنترل هیجان‌تشان دارند.

بنابراین با توجه به شیوع قلدری در مدارس که در چند دهه اخیر یکی از عوامل اصلی ناسازگاری در دوره نوجوانی می‌باشد (Patchin & Hinduja, 2011) و همچنین تأثیر منفی

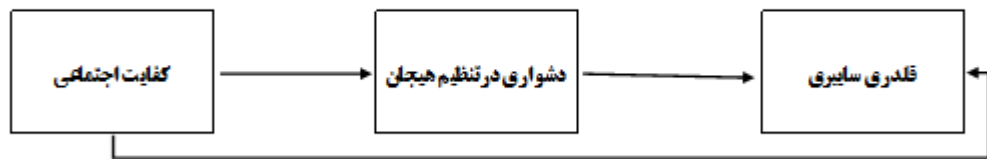
تعامل موفقیت‌آمیز در موقعیت‌های اجتماعی متفاوت می‌شود و نتیجه آن نگهداری موفقیت‌آمیز ارتباطات و مهارت‌های اجتماعی است (Segrin, 2000). Felner, Lease & Philips (1990) معتقدند که کفایت اجتماعی چهار مؤلفه دارد: الف) مهارت‌های شناختی، ب) مهارت‌های رفتاری، ج) مهارت‌های هیجانی و عاطفی، د) مهارت‌های انگیزشی. پژوهش‌های اخیر نشان داده‌اند که اعمال قلدری سایبری با کفایت اجتماعی پایین کودکان و نوجوانان در ارتباط است (Schoffstall & Cohen, 2011). Erum Irshad & Mohsin Atta (2014) در پژوهشی به بررسی تأثیر کفایت اجتماعی کودکان و نوجوانان روی رفتارهای قلدرانه‌ی آنها پرداختند و تایید کردند که بین کفایت اجتماعی و رفتار قلدری رابطه وجود دارد، بصورتی که مهارت‌های اجتماعی پایین پیش‌بینی‌کننده گرایش به قلدری است. مطالعه‌ی Gradinger, Yanagida, Strohmeier & Spiel (2016) در مورد کفایت اجتماعی و قلدری سایبری نشان داده است که سطح بالایی از کفایت اجتماعی مانع از دخالت افراد در قلدری سایبری می‌شود. Matthew & Robert (2017) نیز در پژوهش خود تحت عنوان مدل‌یابی پرخاشگری، مهارت‌های اجتماعی و خودکارآمدی اینترنتی در پیش‌بینی قلدری نشان دادند ارتباط بین این متغیرها می‌تواند بصورت معناداری قلدری سایبری را در دانش‌آموزان پیش‌بینی کند. Abdullahi (2017) در پایان‌نامه خود با عنوان "بررسی همبسته‌های فردی (سلامت روان، مزاج) و اجتماعی (کفایت اجتماعی، تعامل با مدرسه) در قلدری سایبری دختران پایه نهم" نشان داد، در رابطه با همبسته‌های اجتماعی دختران با قلدری سایبری در کفایت اجتماعی خود ضعف داشته و وابستگی و التزام کمتری نسبت به مدرسه احساس می‌کنند.

یکی دیگر از عواملی که امروزه در ارتباط با رفتارهای قلدرانه و استفاده‌های نامناسب از تلفن همراه، توجه زیادی را از سوی پژوهشگران دریافت کرده است، دشواری در تنظیم هیجان^۱ می‌باشد (Koob, 2017). تنظیم هیجان اشاره دارد به توانایی فرد برای درک و قبول احساس خود و همچنین استفاده از راهبردهای مدیریت مناسب هیجان‌های ناخوشایند هنگامی

¹. difficulties in emotion regulation

هیجان وجود دارد (Gross & Jazaieri, 2014) از این رو این پژوهش با هدف بررسی الگوی معادلات ساختاری کفایت اجتماعی با قلدری سایبری براساس میانجیگری دشواری در تنظیم هیجان در قالب مدل مفهومی زیر انجام گرفت.

آن در تجربه تحصیلی و نتایج زندگی نوجوانان (Cook, Williams, Guerra, Kim & Sadek, 2010) و از سویی دیگر با توجه به اهمیت دشواری در تنظیم هیجان که می‌تواند آسیب‌پذیری نسبت به بسیاری از اختلالات روانی را شناسایی کند، بصورتی که در هر اختلال روانی مشکل در هیجان و تنظیم

نمودار ۱: الگوی مفهومی پژوهش

پرسشنامه وارد تحلیل آماری شد.

فرضیه‌های این پژوهش عبارت بودند از:

۱. کفایت اجتماعی بر قلدری سایبری اثر منفی و مستقیم

دارد.

۲. کفایت اجتماعی بر دشواری در تنظیم هیجان اثر منفی و

مستقیم دارد.

۳. کفایت اجتماعی با میانجیگری دشواری در تنظیم هیجان

بر قلدری سایبری اثر منفی و غیرمستقیم دارد.

۴. دشواری در تنظیم هیجان بر قلدری سایبری اثر مثبت و

مستقیم دارد.

روش

روش پژوهش، جامعه آماری و نمونه: روش این پژوهش

توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر

را کلیه دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه مدارس دولتی

استان اردبیل در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ تشکیل داده اند (N=

21756). با توجه به جدول نمونه‌گیری مورگان ۳۸۰ نفر نمونه

برای جامعه پژوهش کفایت می‌کرد که برای افزایش اعتبار

درونی در این پژوهش ۴۲۰ نفر به شیوه نمونه‌گیری تصادفی

خوشه‌ای از بین جامعه آماری فوق انتخاب و در پژوهش

شرکت کرده است که بعد از حذف داده‌های مخدوش ۴۰۹

ابزار سنجش

مقیاس تجربه قلدری-قربانی سایبری^۱ (CBVEQ):

پرسشنامه تجربه قلدری-قربانی سایبری توسط Antoniadou,

Kokkinos & Markos (2016) طراحی و اعتباریابی شده

است. شیوه نمره‌گذاری این پرسشنامه بصورت طیف لیکرتی

۵ درجه‌ای است (۱=هرگز، ۲=یک یا دو بار، ۳=بعضی

اوقات، ۴=اکثر اوقات، ۵=هر روز) این مقیاس دارای دو عامل

(۱- عامل قربانی سایبری ۲- عامل قلدری سایبری) است و

هر عامل دارای ۱۲ سوال می‌باشد. سوال ۱ تا ۱۲ عامل قربانی

سایبری و سوال ۱۳ تا ۲۴ عامل قلدری سایبری را می‌سنجد.

این پرسشنامه همچنین رفتارهای قلدری و قربانی سایبری را

در دو بعد مستقیم و غیرمستقیم می‌سنجد. نتیجه پژوهش

Antoniadou et al, (2016) نشان داد که این مقیاس از روایی

مناسبی برخوردار است (CFI=۰/۹۷, TLI=۰/۹۷ و

RMSEA=۰/۰۳۱). همچنین نتایج پژوهش آنها نشان داد که

این پرسشنامه از پایایی مناسبی برخوردار است (ضریب آلفای

کرونباخ برای عامل قلدری سایبری ۰/۸۹ و برای عامل قربانی

سایبری ۰/۸۰). در پژوهش بشرپور و زردی (۱۳۹۸) ضریب

^۱. Cyber bullying-victim experience questionnaire

از: ۱- "اگر در امتحانی شکست بخورم ناامید نمی‌شوم". ۲- "گاهی در توانایی‌های خود برای موفقیت در زندگی دچار تردید می‌شوم".

مقیاس دشواری در تنظیم هیجانی: مقیاس دشواری در تنظیم هیجانی-فرم کوتاه (DERS-16) توسط Bjureberg et al (2015) طراحی و اعتبار یابی شده است. این مقیاس دارای ۱۶ سوال و ۵ عامل است (کمبود یا فقدان وضوح هیجانی، سوالات ۱ و ۲- دشواری در درگیری در رفتارهای معطوف به هدف، سوالات ۳، ۷ و ۱۵- دشواری در کنترل رفتار تکانشی، سوالات ۴، ۸، ۱۱- دسترسی محدود به راهبردهای تنظیم هیجانی موثر، سوالات ۵، ۶، ۱۲، ۱۴ و ۱۶- پاسخ هیجانی پذیرفته نشده، سوالات ۹، ۱۰ و ۱۳). شیوه نمره‌گذاری این مقیاس به صورت طیف لیکرتی ۶ درجه‌ای است (۱=تقریباً هرگز تا ۶=تقریباً همیشه). نتیجه پژوهش Bjureberg et al (2016) نشان داد که این مقیاس از پایایی مناسبی برخوردار است (ضریب آلفای کرونباخ کل مقیاس ۰/۹۴ به دست آمد). همچنین در پژوهش Shahabi, Hasani & Bjureberg (2018) که روی نمونه‌ی ایرانی انجام یافته است، ضریب آلفای کرونباخ برای این مقیاس ۰/۷۹ به دست آمد. شاخص‌های تحلیل عاملی تأییدی نیز نشان داد که این مدل از برازش مناسبی برخوردار است (CFI=۰/۹۴، SRMR=۰/۰۲۲ و RMSEA=۰/۰۱۸). در پژوهش حاضر نیز ضریب آلفای کرونباخ برای نمره کل دشواری در تنظیم هیجان ۰/۹۱، برای مولفه‌های کمبود یا فقدان وضوح هیجانی، دشواری در درگیری، دشواری در کنترل رفتار تکانشی، دسترسی محدود به راهبردهای تنظیم هیجانی و پاسخ هیجانی پذیرفته نشده به ترتیب ۰/۷۸، ۰/۶۷، ۰/۶۸، ۰/۷۴ و ۰/۶۵ بدست آمد. دو نمونه از سوالات این پرسشنامه عبارت است از: ۱- "من در تنظیم احساسات خود مشکل دارم". ۲- "وقتی ناراحت هستم، به دشواری مشغول کاری می‌شوم".

روش اجرا و تحلیل داده‌ها

روش جمع‌آوری اطلاعات به این صورت بود که بعد از اخذ مجوز از دانشگاه به اداره آموزش و پرورش استان اردبیل مراجعه و بعد از موافقت اداره آموزش و پرورش و ارائه مجوز

آلفای کرونباخ برای عامل قلدری سایبری، قربانی سایبری و برای کل مقیاس به ترتیب ۰/۷۵، ۰/۷۸ و ۰/۷۹ به دست آمد. شاخص‌های تحلیل عاملی تأییدی نیز نشان داد که این مدل از برازش مناسبی برخوردار است (CFI=۰/۹۲، NFI=۰/۹۱، RMSEA=۰/۰۷۱). ضریب آلفای کرونباخ برای عامل قلدری سایبری در این پژوهش ۰/۹۰ بدست آمد. دو نمونه از سوالات این پرسشنامه عبارت است از: ۱- "آیا تا به حال به کسی پیام فرستاده‌اید که بخواهید او را تهدید کنید؟" ۲- "آیا تا به حال یک فایل حاوی ویروس را عمداً برای کسی ارسال کرده‌اید؟"

پرسشنامه کفایت اجتماعی: برای ارزیابی کفایت اجتماعی از مقیاس کفایت اجتماعی Felner استفاده خواهد شد که ۴۷ آیتم دارد. این پرسشنامه در ایران توسط Parandian (2006) هنجاریابی شده است و در نهایت پس از تحلیل عاملی، چهار عامل به عنوان عوامل نهایی پرسشنامه مورد تأیید قرار گرفتند. در این پرسشنامه ۳۴ سؤال به مهارت‌های رفتاری اختصاص دارد، ۷ سؤال آمایه‌های انگیزشی و انتظارات، ۳ سؤال مهارت‌های شناختی و ۳ سؤال نیز کفایت هیجانی را می‌سنجد. آزمودنی‌ها به آیتم‌های این آزمون به صورت یک مقیاس ۷ درجه‌ای از کاملاً مخالف تا کاملاً موافق پاسخ می‌دهند. Parandian (2006) برای برآورد ضریب پایایی مقیاس از روش آلفای کرونباخ استفاده نموده که ضریب آلفای به دست آمده از پرسشنامه کفایت اجتماعی نشان می‌دهد پرسشنامه از ضریب همسانی درونی قابل قبول و مطلوبی برخوردار است (آلفا=۰/۸۸۴). همچنین ضریب پایایی بازآزمایی در فاصله زمانی ۴ هفته ۰/۸۹ به دست آمده است. روایی سازه‌ی این مقیاس به وسیله‌ی تحلیل عاملی ۰/۸۳ بود که حاوی روایی بیرونی بالای آزمون است. این پرسشنامه همچنین از نظر روایی محتوایی مورد بررسی قرار گرفت و با توجه به پشتوانه نظری مطرح شده توسط فلنر، از دیدگاه متخصصان روان‌شناسی و روان‌سنجی، روایی صوری و منطقی آن تأیید شد (Kruk et al, 1997). ضریب آلفای کرونباخ این مقیاس در مطالعه‌ی Soleimani, Abolghasemi (2011)، ۰/۸۹ و در مطالعه‌ی Sheykhoh-Islami & Mousavi (2016) نیز ۰/۸۳ گزارش شده است. دو نمونه از سوالات این پرسشنامه عبارت است

آماره تحمل (Tolerance) و عامل تورم واریانس (Inflation factor variance) مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که ارزش‌های تحمل به دست آمده برای متغیرها بالای ۰/۱۰ هستند و نشان دهنده عدم وجود هم‌خطی چندگانه بین متغیرها است و همچنین مقدار عامل تورم واریانس به دست آمده برای متغیرها کوچک‌تر از ۱۰ بودند که نشان دهنده عدم خطی چندگانه بین متغیرها است.

نتایج ضریب همبستگی در این پژوهش نشان می‌دهد که قلدری سایبری با نمره کل کفایت اجتماعی ($r = -0/41$; $p < 0/001$)، انگیزش شناخت ($r = -0/24$; $p < 0/001$)، رفتار ($r = -0/40$; $p < 0/001$) ارتباط منفی و با دشواری در تنظیم هیجان ($r = 0/47$; $p < 0/001$)، ارتباط مثبت دارد. همچنین دشواری در تنظیم هیجان با نمره کل کفایت اجتماعی ($r = -0/32$; $p < 0/001$)، انگیزش ($r = -0/18$; $p < 0/001$)، رفتار ($r = -0/32$; $p < 0/001$) ارتباط منفی دارد.

جهت تعیین کفایت برازش الگوی پیشنهادی با داده‌ها شاخص‌های کای اسکور بهنجار شده (Normed chi-square)، شاخص برازش مقایسه‌ای (index; CMIN/DF)، و ریشه دوم میانگین مربعات (Comparative fit index; CFI) و ریشه دوم میانگین مربعات خطای برآورد (Root mean squared error of approximation; RMSEA) مورد استفاده قرار گرفت. مقادیر هر یک از این شاخص‌ها بین ۰ و ۱ قرار دارد و مقادیر نزدیک و یا بیشتر از ۰/۹۰ نشانه مطلوب بودن مدل می‌باشد. CFI برای این مدل ۰/۹۸ بوده که در بازه قابل قبول قرار می‌گیرد. از آنجا که ریشه دوم میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA) برای مدل ۰/۰۵۱ به دست آمده است، از طرفی بازه قابل قبول برای آن کمتر از ۰/۰۸ می‌باشد، پس می‌توان گفت مدل برازش شده مدل مناسبی است. شاخص‌های کای اسکور بهنجار شده (CMIN/DF) و شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI) در دامنه مورد قبول قرار دارد. جدول ۱ شاخص‌های برازش مدل را نشان می‌دهد.

لازم برای همکاری، ابتدا لیست تمامی مدارس دولتی پسرانه دوره دوم متوسطه استان اردبیل که ۱۷۹ مدرسه را شامل می‌باشد، تهیه و از شهرستان‌های اردبیل، پارس‌آباد، گرمی، مشکین‌شهر و خلخال هر کدام دو مدرسه و از هر مدرسه دو کلاس با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شد. سپس پژوهشگر با حضور در مدارس و ضمن هماهنگی با مدیر و دبیران مدارس مربوطه، پرسشنامه‌ها را توزیع نمود. در این پژوهش، تمام آزمودنی‌ها برای شرکت در پژوهش آزادی کامل داشته و قبل از تکمیل پرسش‌نامه جهت رعایت ملاحظات اخلاقی اهداف پژوهش به آن‌ها توضیح و به آن‌ها اطمینان داده شد که اطلاعات جمع‌آوری‌شده به صورت گروهی تحلیل خواهد شد. همچنین معیار ورود به پژوهش شامل اشتغال به تحصیل در مدرسه در زمان پژوهش و تمایل دانش‌آموز برای شرکت در پژوهش و عدم تمایل به شرکت در پژوهش معیار خروج بود. داده‌های جمع‌آوری‌شده در این پژوهش با استفاده از ابزارهای آمار توصیفی چون میانگین و انحراف معیار و برای پاسخگویی به فرضیات نیز از آزمون‌های همبستگی پیرسون با استفاده از نرم‌افزار SPSS 25 و الگوی معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار Lisrel 8.8 تحلیل شد.

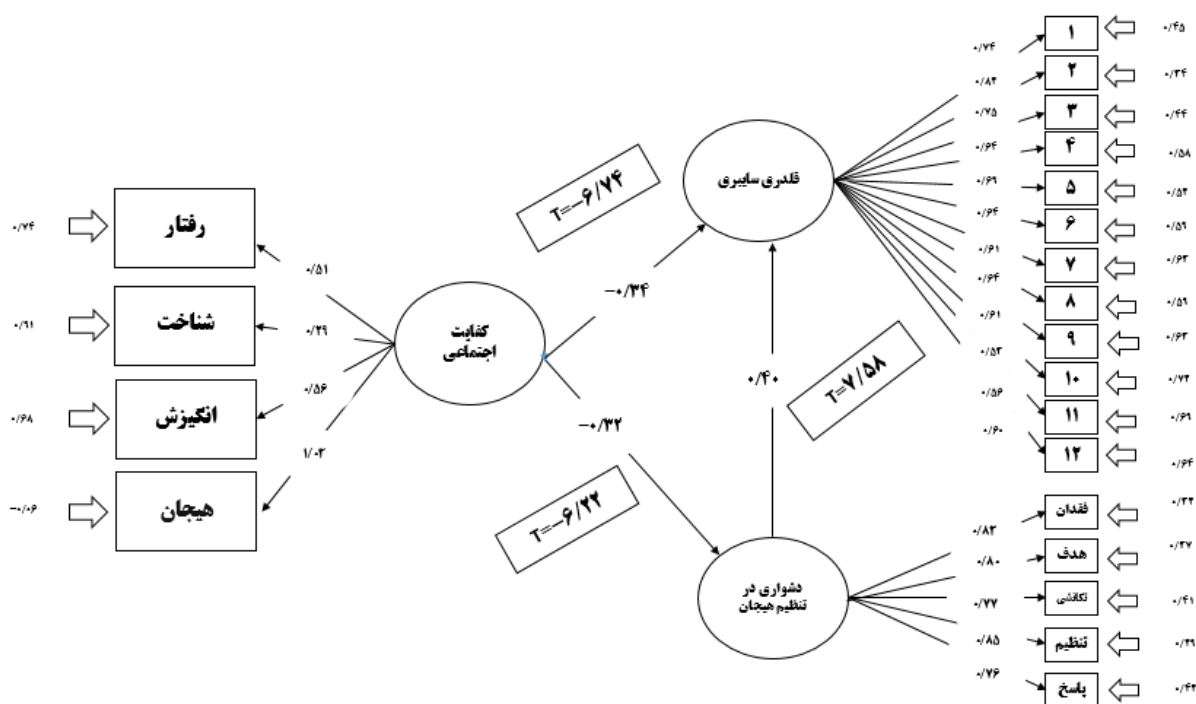
یافته‌های پژوهش

در این پژوهش از روش الگوی معادلات ساختاری برای تحلیل داده‌ها استفاده شد. سطح معنی‌داری در آزمون پژوهش حاضر ۰/۰۵ در نظر گرفته شد. قبل از تحلیل داده‌ها و برای اطمینان از این‌که داده‌های این پژوهش مفروضه‌های زیربنایی مدل‌یابی معادلات ساختاری را برآورد می‌کنند، چند مفروضه اصلی معادلات ساختاری شامل داده‌های گمشده (data Missing)، نرمال بودن (Normality) و هم‌خطی چندگانه (Multicollinearity) مورد بررسی قرار گرفتند. در پژوهش حاضر جهت نرمال بودن متغیرها از آزمون آماری کولموگوروف-اسمیرنوف (Kolmogorov-Smirnov) استفاده گردید که نتایج آن نشان داد که داده‌ها دارای توزیع نرمال بودند ($p > 0/05$) و هم‌خطی چندگانه بین متغیرها با استفاده از

جدول ۱. شاخص‌های برازش کلی مدل اصلاح شده

شاخص	CFI	NNFI	RMSEA
مقدار محاسبه شده	۰/۹۸	۰/۹۷	۰/۰۵۲
سطح قابل قبول	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	< ۰/۰۸

در شکل ۲ تمام روابط متغیرها و بارهای عاملی هر یک از گویه‌ها نشان داده شده است.

نمودار ۲- ضرایب استاندارد شده مدل پیش‌بینی قلدری سایبری براساس کفایت اجتماعی با میانجی‌گری دشواری در تنظیم هیجان

با توجه به مدل به دست آمده می‌توان فرضیات پژوهش را اینگونه تحلیل کرد (جدول ۲).

جدول ۲. شاخص‌های برازندگی مدل پیش‌بینی قلدری سایبری بر اساس کفایت اجتماعی با میانجی‌گری دشواری در تنظیم هیجان

نتیجه	مقدار T	ضریب مسیر	متغیرها
تأیید شده	-۶/۷۴	-۰/۳۴	کفایت اجتماعی با قلدری سایبری رابطه منفی و مستقیم دارد.
تأیید شده	-۶/۲۲	-۰/۳۲	کفایت اجتماعی بر دشواری در تنظیم هیجان رابطه منفی و مستقیم دارد.
تأیید شده	۷/۵۸	۰/۴۰	دشواری در تنظیم هیجان بر قلدری سایبری رابطه مثبت و مستقیم دارد.
تأیید شده	-	-۰/۱۳	کفایت اجتماعی بر قلدری سایبری با میانجی‌گری دشواری در تنظیم هیجان ارتباط منفی و غیرمستقیم دارد.

نتایج مدل‌سازی معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار تایید می‌شوند.

SPSS 25 و Lisrel 8.8 نشان داد که تمام چهار فرضیه پژوهش

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف بررسی الگوی معادلات ساختاری کفایت اجتماعی با قلدری سایبری براساس میانجیگری دشواری در تنظیم هیجان در دانش‌آموزان انجام گرفت. نتایج معادلات ساختاری نشان داد که کفایت اجتماعی بر قلدری سایبری اثر مستقیم دارد. این نتایج با یافته‌های (Raul et al, 2012)، Erum، (2016) Deniz & Ersoy، (2014) Mohsin Grading et، (2016) Matthew & Robert، (2017) Izabela, Maria، (2018) Rosario & Vicente و (2017) Abdullahi همسو می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان بیان نمود که هسته مرکزی کفایت اجتماعی، مهارت‌های ارتباطی است؛ زیرا از طریق مهارت‌های ارتباطی مؤلفه‌های دیگر این متغیر کسب می‌شود (Bani Asadi & Bagheri, 2011). افزایش مهارت‌های ارتباطی از آنجا که خود آگاهی شخص را بالا می‌برد، احتمالاً او را از لایه‌های شناختی خویش در زمینه درست یا نادرست بودن قلدری آگاه می‌سازد و در نتیجه باعث کاهش رفتارهای زورگویانه وی می‌گردد. همچنین افزایش کفایت اجتماعی منجر به انگیزه رفتار سالم می‌شود و بر احساس فرد از خود و دیگران و همچنین ادراک دیگران از وی تاثیر می‌گذارد.

از سویی دیگر پژوهشگران قلدری سایبری را یک پدیده روانی اجتماعی می‌دانند (Festl, Scharkow & Quandt, 2016; Romera, Cano, Garcia & Ortega, 2014). از این رو عدم سازگاری اجتماعی به عنوان یکی از مهمترین عوامل خطر در قلدری- قربانی شناخته شده است (Hymel & Swearer, 2015). تحقیقات اخیر در مورد خصوصیات اجتماعی افراد درگیر در قلدری سایبری به مطالعه میزان پذیرش همسالان در گروه متمرکز شده است (García-Fernández, Romera, & Ortega-Ruiz, 2015). در این راستا، نشان داده شده است که سطح پایینی از حمایت همسالان مرتبط با قربانی و قلدری سایبری است (Ortega-Barón, Buelga, & Cava, 2016). همچنین نشان داده شده است که دانش‌آموزانی که تلاش می‌کنند روابط بین فردی خود را تقویت کنند، بیشتر مورد قبول همسالان خود قرار می‌گیرند، در حالی که پسران و دخترانی که به شناخت اجتماعی نرسیده‌اند، دارای سطح بالاتری از عدم سازگاری و رفتارهای قلدرانه هستند (Rodkin, Ryan,

Jamison, & Wilson, 2013). بنابراین افزایش حمایت اجتماعی همسالان موجب بالا بردن سطح کفایت اجتماعی نوجوانان شده و این امر به نوبه خود میزان استفاده آنها از قلدری را نیز تحت الشعاع قرار می‌دهد.

نتایج معادلات ساختاری همچنین نشان داد که دشواری در تنظیم هیجان بر قلدری سایبری اثر مستقیم دارد. این یافته‌ها با نتایج یافته‌های (John et al, 2018) Fu et al، (2019) Hesna، (2019) Gol et al، (2019) Karaer & Akdemir، (2013) Bashirpour همسو است. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت، توانایی فرد در کنترل هیجانات یکی از مهم ترین قابلیت‌هاست که باید آموخته شود. کسانی که توانایی بیشتری در کنترل و تنظیم هیجان خود دارند، این افراد توانایی بیشتری در کنترل هیجانات خود در هنگام برخورد با موقعیت‌های هیجان برانگیز نشان می‌دهند و در نتیجه می‌توان گفت این افراد کمتر دچار رفتارهای خطرناک و مجرمانه می‌شوند و در مقابل افرادی که توانایی کمتری در کنترل هیجانات خود دارند این افراد بیشتر به سمت کارهای پرخطر می‌روند (Shahbazi, Bahami, Mami, 2016). عدم تنظیم هیجان باعث می‌شود که احساسات فرد بر عقل و منطقش غلبه داشته و فرد در موقعیت‌های مختلف تنها با تکیه بر جو احساسی محیط و بدون توجه به راه حل‌های منطقی ممکن تصمیم‌گیری کند و به تبع آن دچار مسائل و مشکلاتی شود که از جمله آنها پدیده قلدری است. به عبارتی دیگر افرادی که از سلامت هیجانی کمتری برخوردارند بدان معنی که هیجان‌های خود را کمتر می‌شناسند و نسبت به هیجان‌های منفی خود پذیرا نیستند، برون ریزی هیجانی نامناسب بیشتری دارند (Hamidi, 2016). Bashirpour et al (2013) در پژوهش خود به نقش بدتنظیمی هیجان در ارتکاب به اعمال پرخاشگرانه و قلدری نسبت به دیگران اشاره می‌کنند. از نظر آنها افراد قلدر بر خلاف افراد قربانی کمتر به سرکوبی هیجانات خود می‌پردازند بلکه آنها هیجان‌های مثبت خود را با شدت کمتر و هیجان‌های منفی خود را شدیدتر ابراز می‌کنند. نتایج مطالعه Lopes et al (2011) نیز نشان داد دانشجویانی که از نظر تنظیم هیجان مشکل دارند میزان مناقشه و درگیری با دیگران در آنها نسبت به سایر گروه‌ها بیشتر می‌باشد.

افزایش می‌دهد. Hansen, Steenberg, Pablic & Elklit (2012) در پژوهش خود نشان داده‌اند که هیجان‌پذیری منفی از جمله عوامل روان‌شناختی مرتبط با قلدری / قربانی شدن می‌باشد. بنابراین داشتن سطح بالایی از کفایت و مهارت‌های هیجانی و عاطفی ممکن است فرد را از ارتکاب به قلدری و قربانی سایبری محافظت کند (Kay et al, 2020; Busch et al, 2015). همچنین داشتن مهارت شناختی بالا موجب تشخیص بهتر افکار کارآمد و ناکارآمد و کنترل بهتر آنها، ارزیابی مثبت‌تر فرد از خود، مهارت تصمیم‌گیری بالا در شرایط بحرانی و استفاده از روش حل مساله می‌شود. مهارت حل مساله موجب استفاده از روش مقابله‌ای مناسب و همچنین بکارگیری راهبردهای تنظیم هیجانی کارآمد در مواجهه با مشکل شده و از تنش‌های فرد به میزان قابل توجهی می‌کاهد (Zare, H., Wolke, Woods, 2015; Abbaspour, P., Yousefi, 2000). پژوهش Bloomfield & Karstadt (2000) نشان می‌دهد افراد قلدر در مذاکرات‌شان برای حل تعارض‌های بین فردی منحصراً راهبردهای پرخاشگرانه را اتخاذ می‌کنند چرا که آنها فاقد مهارت‌های جایگزین برای حل تعارض هستند. پس داشتن کفایت و مهارت شناختی بالا موجب تنظیم متناسب‌تر هیجان‌ها شده و فرد را به استفاده از روش مناسبی برای حل اختلاف بین‌فردی سوق داده و همچنین احتمال استفاده از سبک‌های مقابله‌ای قلدرانه را کاهش می‌دهد. در مقابل کفایت اجتماعی پایین، دشواری در تنظیم هیجانی فرد را افزایش داده و او را مجبور به رفتارها و پاسخ‌های نامناسب در شرایط مختلف می‌کند که یکی از این رفتارهای نامناسب می‌تواند انواع قلدری سنتی و سایبری باشد.

محدود بودن پژوهش حاضر به استان اردبیل و اجرای آن بر روی دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه دوم، دو محدودیت عمده مطالعه حاضر بود که از لحاظ نظری پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های مشابه‌ای در مطالعات آتی بر روی دانش‌آموزان دختر و سایر مناطق جغرافیایی و مقاطع تحصیلی اجرا گردد. از لحاظ کاربردی نیز برگزاری کارگاه‌های آموزشی جهت آشنایی و نحوه‌ی مواجهه با این نوع قلدری برای دانش‌آموزان و والدین توسط روانشناسان و مشاوران مدارس پیشنهاد می‌گردد.

از سویی دیگر می‌توانیم استدلال کنیم، شرایط منفی زندگی می‌تواند برخی از افراد را به استفاده بیش از حد از اینترنت برای کاهش احساسات منفی خود ترغیب کند (Elhai, 2018). مطالعات جدید نشان داده است که دشواری در تنظیم هیجان‌ها با استفاده نادرست از اینترنت (Casale et al, 2016; Mo et al, 2018; Estevez et al, 2017) و همچنین استفاده خطرناک و مشکل‌آفرین از گوشی هوشمند (Fu et al, 2019) ارتباط مستقیمی دارد. نوجوانانی که دشواری در تنظیم هیجان خود دارند، احتمالاً از تلفن‌های هوشمند به عنوان یک استراتژی تنظیم هیجان‌ها استفاده می‌کنند. آنها ممکن است سعی کنند با برآورده کردن نیازهای خود از طریق عملکردهای مختلف تلفن‌های همراه از جمله قلدری و پرخاش نسبت به دیگران، به تعادل داخلی خود برسند. Hormes, Kearns & Timko (2014) نیز در یک مطالعه نشان دادند که در مقایسه با کاربران عادی، کاربران مشکل‌ساز گوشی‌های هوشمند احتمالاً در تنظیم احساسات مشکل دارند. Spada & Marino (2017) نیز در مطالعه خود نشان دادند دانش‌آموزانی که امتیاز بالاتری نسبت به اعتیاد به اینترنت داشتند، احتمال دارد مشکلات بیشتری راجع به تنظیم احساسات گزارش دهند.

نتایج معادلات ساختاری نشان دهنده رابطه کفایت اجتماعی با دشواری در تنظیم هیجان و تاثیر آن روی قلدری سایبری نیز می‌باشد. این نتایج با یافته‌های Poulou (2010)، Matthew & Ghaemmaghani (2015)، Dokanehei & Robert (2017)، Stephen, Yoon & JinWang (2019)، HosseinZii, Tamizi, Rezaei, Kazemi (2015)، Mogtader & Akbari (2019) همسو می‌باشد. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت، دانش‌آموزان دارای مهارت‌های هیجانی و اجتماعی بالا (به عنوان مولفه‌های کفایت اجتماعی)، مشکلات هیجانی کمتری دارند و رفتارهای اجتماعی مناسب‌تری از خود نشان می‌دهند (Poulou, 2010). مهارت هیجانی بالا موجب تشخیص بهتر موقعیت‌های دارای بار هیجانی منفی شده، از دشواری تنظیم هیجانی فرد کاسته و موجب تنظیم و تغییر موقعیت نامطلوب به موقعیت خنثی و خوشایند می‌شود. این مهارت موجب افزایش میزان تاب‌آوری هیجانی فرد شده و سازگاری او را در شرایط متفاوت محیطی

traditional bullying and cyberbullying. *Journal of Adolescence*, 37(6), 807-815.

Bashirpour, S., Molavi, P., Sheikhi, S., Khanjani, S., Rajabi, M., Mousavi, S. A. (2013). Investigating the relationship between emotion regulation and expression styles with bullying behaviors in adolescent students. *Journal of Ardabil University of Medical Sciences*, Fall 2013, 13 (3): 275-264. [persian].

Bjureberg J, et al.(2015). Development and Validation of a Brief Version of the Difficulties in Emotion Regulation Scale: The DERS-16. *Psychopathol Behav Assess*, 2015.

Bjureberg J, L. B., Tull, M. T., Hedman, E., Sahlin, H., Lundh, L.G., Gratz, K. L. (2016). Development and validation of a brief version of the Difficulties in Emotion Regulation Scale: The DERS-16. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 2016; 38: 284-296.

Beyrami, M., Hashemi, T., Fathi Azar, E., Alaei, P. (2012). Traditional and cyber bullying in middle school girls: The role of teacher-student communication quality. *Journal of Educational Psychology*, Volume 8, Number 26, pp. 175-152. [persian].

Brewer, G., Kerslake, J. (2015). Cyberbullying, self-esteem, empathy and loneliness. *Computers in Human Behavior*. 48 (2015) 255-260.

Busch, V., Laninga-Wijnen, L., van Yperen, T. A., Schrijvers, A. J. P. & De Leeuw, J. R. J. (2015). Bidirectional longitudinal associations of perpetration and victimization of peer bullying with psychosocial problems in adolescents: A crosslagged panel study. *School Psychology International*, 36(5), 532-549.

Broll, R., Dunlop, C. & Crooks, C. V. (2018). Cyberbullying and internalizing difficulties among indigenous adolescents in canada: Beyond the effect of traditional bullying. *Journal of Child and Adolescent Trauma*, 11(1), 71-79.

Casale, S., Caplan, S.E., Fioravanti, G. (2016). Positive metacognitions about Internet use: The mediating role in the relationship between emotional dysregulation and problematic use. *Addict Behav*, 59, 84-88.

Cook, C.R., Williams, K.R., Guerra, N.G., Kim, T.E. & Sadek, S. (2010). Predictors of bullying and victimization in childhood and adolescence, ameta-

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از همکاری‌های مشفقانه ریاست آموزش و پرورش، مدیر، مشاور و معلمان مدارس استان اردبیل که در اجرا و انجام پژوهش ما را یاری نمودند و کلیه دانش‌آموزان شرکت‌کننده در پژوهش کمال تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع

Aboujaoude, E., Savage, M. W., Starcevic, V. & Salame, W. O. (2015). Cyberbullying: Review of an old problem gone viral. *Journal of Adolescent Health*, 57, 10-18.

Abolghasemi, A., Jamaloui, H. R., Narimani, M., Zahed, A. (2011). Comparison of social competence and its components in students with learning disabilities and students with low, medium and high academic achievement. *Journal of Learning Disabilities*, 1 (3), 71-55. [persian].

Abdullahi, R. (2017). Investigation of individual (mental health, temperament) and social correlations (social competence, interaction with school in cyber bullying of ninth grade girls. *M.Sc. Thesis, University of Tabriz*, Faculty of Psychology and Educational Sciences. [persian].

Akcil, S. (2018). Cyberbullying-Victimization, Acculturative Stress, and Depression Among International College Students. *Doctoral dissertation, Kent State University*.

Amanda, S., Morris, M. M., Criss, J. S., Silk, B. J. Houlberg.(2017). The Impact of Parenting on Emotion Regulation During Childhood and Adolescence. *Child Development Perspectives*.

Antoniadou, N., Kokkinos, C. M., Markos, A. (2016). Development, construct validation and measurement invariance of the Greek cyber-bullying/victimization experiences questionnaire(CBVEQ-G). *Computers in Human Behavior*, 65, 380-390.

Bani Asadi, H. & Bagheri, M. (2011). Non-verbal communication and social competence. *Journal of Kerman University of Medical Sciences*, 5(20): 43-50. [persian].

Barnocelli, A. & Ciucci, E. (2014). Unique effects of different components of trait emotional intelligence in

- regulation, and psychopathology: An affective science perspective. *Clinical Psychological Science*, 2(4), 387-401.
- Gradinger, P., Yanagida, T., Strohmeier, D., & Spiel, C. (2016). Effectiveness and sustainability of the ViSC Social Competence Program to prevent cyberbullying and cyber-victimization: Class and individual level moderators. *Aggressive Behavior*, 42, 181-193.
- Hamidi, S. (2016). The mediating role of emotion regulation, self-compassion, and narcissistic characteristics in the relationship between self-esteem and aggression level. M.Sc., *Islamic Azad University, Shiraz Branch*. [persian].
- Hymel, S. & Swearer, S. M. (2015). Four decades of research on school bullying: An introduction. *American Psychologist*, 70, 293-299.
- Hesna, G., Sümeýra, F., Mehmet, S., Ahmet, J., Yusuf, G., Birim, G.K. (2019). Cyberbullying among a clinical adolescent sample in Turkey: effects of problematic smartphone use, psychiatric symptoms, and emotion regulation difficulties. *Psychiatry and Clinical Psychopharmacology*, 2019; 29(4), PP 547-557.
- Hormes, J. M., Kearns, B. & Timko, C. A. (2014). Craving Facebook? Behavioral addiction to online social networking and its association with emotion regulation deficits. *Addiction*, 109(12), 2079-2088.
- HosseinZii, E. (2017). The role of narcissism and difficulty in emotion regulation in adolescent aggression in Iranian-Islamic culture. *First International Conference on Culture, Psychopathology and Education*, Tehran, Al-Zahra University 2017. [persian].
- Izabela, Z., Maria, B. C., Rosario, O.R., Vicente, J. L. (2018). Social and Emotional Competencies in Adolescents Involved in Different Bullying and Cyberbullying Roles. *Revista de Psicodidctica*, 2018, 23 (2), 86-93.
- John, A., Glendenning, A. C., Marchant, A., Montgomery, P., Stewart, A., Wood, S., Hawton, K. (2018). Self-harm, suicidal behaviours, and cyberbullying in children and young people: Systematic review. *Journal of Medical Internet Research*, 20(4).
- analytic investigation. *School Psychology Quarterly*, 25(2), 65-83.
- Deniz, M. E., Ersoy, E. (2016). Examining the Relationship of Social Skills, Problem Solving and Bullying in Adolescents. *International Online Journal of Educational Sciences*. Mar2016, Vol 8, Issue 1, pp 1-77.
- Dokaneheei, F. & Ghaemmaghami, G. (2015). The correlation between the emotional with social competence in female students at high schools of Damavand city. *Indian Journal of Fundamental and Applied Life Sciences*, 5 (S2), 2055-2060.
- Estevez, A., Jauregui, P., Sanchez-Marcos, I., Lopez-Gonzalez, H., Griffiths, M. D. (2017). Attachment and emotion regulation in substance addictions and behavioral addictions. *Journal Behav Addict*. 6, 534-544.
- Etim, E. T. & Egodi, A.U. (2013). Family socio-economic status and delinquency among senior secondary school students in Calabar South, Cross River State, Nigeria. *American Journal of Contemporary Research*, 3(4), 83-88.
- Erum, I., Mohsin, A. (2013). Social Competence as Predictor of Bullying among Children and Adolescents. *Journal of the Indian Academy of Applied Psychology*, January 2013, Vol 39, No1, 35-42.
- Elhai, J. D., Tiamiyu, M. F., Weeks, J. W., Levine, J. C., Picard, K. J. & Hall, B. J. (2018). Depression and emotion regulation predict objective smartphone use measured over one week. *Personality and Individual Differences*, 133, 21-28.
- Foody, M., Samara, M. & Carlbring, P. (2015). A review of cyberbullying and suggestions for online psychological therapy. *Internet Interventions*, 2, 235-242.
- Festl, R., Scharrow, M. & Quandt, T. (2014). The individual or the group: A multilevel analysis of cyberbullying in school classes. *Human Communication Research*, 41, 535-556.
- García-Fernández, C.M., Romera, E.M. & Ortega, R. (2015). Explicative Factors of Face-to-face Harassment and Cyberbullying in a Sample of Primary Students. *Psicothema*, 27, 347-353.
- Gross, J. J. & Jazaieri, H. (2014). Emotion, emotion

- perpetration, aggression, social skills, and Internet self-efficacy. *Computers in Human Behavior*, 71 (2017) 353-361.
- Mo, P.K., Chan, V. W., Chan, S.W., Lau, J.T. (2018). The role of social support on emotion dysregulation and Internet addiction among Chinese adolescents: A structural equation model. *Addict. Behav.*, 82, 86-93.
- Mogtader, L., Akbari, B. (2019). The effect of effective communication skills training on emotional regulation, resilience and marital satisfaction of mothers of deaf children. *Scientific Journal of Birjand University of Medical Sciences*, 26 (3): 258-249. [persian].
- Mehrpoor Sadehi, F., Khosrojauid, M., Boland, H. (2015). The Relationship between Alexithymia and Self-Efficacy with Addiction Vulnerability of Students. *Journal of saussurea*, 5(6):111-119.
- Mascheroni, G. & Cuman, A. (2014). Net Children GoMobile: Final Report (with country fact sheets). *Deliverables D6.4 and D5.2. Milano*.
- María, C. M., Beatriz, D., Cándido, J. I., José. M. G. (2018). Cyberbullying in the university setting. Relationship with family environment and emotional intelligenc. *Computers in Human Behavior*, (2018).
- Ortega-Barón, J., Buelga, S. & Cava, M.J. (2016). Influencia del clima escolar y familiar en adolescentes, víctimas de ciberacoso. [The Influence of School Climate and Family Climate among Adolescents Victims of Cyberbullying. *Comunicar*, 46, 57-65.
- Raúl, N., Santiago, Y., Elisa, L., Veronica, M.(2012). Children's Cyberbullying Victimization: Associations with Social Anxiety and Social Competence in a Spanish Sample. *Child Ind Res*, (2012) 5:281-295.
- Romera, E. M., Cano, J. J., Garcia-Fernandez, C. M. & Ortega-Ruiz, R. (2016). Cyberbullying: Social competence, motivation and peer relationships. *Comunicar*, 48, 71-79.
- Rodkin, P., Ryan, A., Jamison, R. & Wilson, T. (2013). Social goals, social behavior, and social status in middle childhood. *Developmental Psychology*, 49, 1139-1150.
- Pabian, S. & Vandebosch, H. (2015). (Cyber)bullying perpetration as an impulsive angry reaction following (cyber)bullying victimization?. In M. Walrave, K. Ponnet, E.Vanderhoven, J. Haers, & B. Segaert (Eds.), Kazan, H. (2020). Cyber Bullying and Violence Literacy in the Context of Digitalization. *Handbook of Research on Multidisciplinary Approaches to Literacy in the Digital Age*, IGI Global, pp. 262-285.
- Karami, A.A., Maleki, H. & Babamoradi, A. (2014). Comparison of the effectiveness of participatory teaching methods and brainstorming in social competence. *Educational Psychology*, 10(32): 55-79. [persian].
- Karaer, Y., Akdemir, D. (2019). Parenting styles, perceived social support and emotion regulation in adolescents with internet addiction. *Comprehensive psychiatry* .2019.
- Koob, G. F. (2017). Antireward, compulsivity, and addiction: seminal contributions of Dr. Athina Markou to motivational dysregulation in addiction. *Psychopharmacology*, 2017, 1-18.
- Kay, B., Aileen, L., Sally, F., Kimberley, A. (2020). Defending victims of cyberbullying: The role of self-efficacy and moral disengagement. *Journal of School Psychology*, 78 (2020) 1-12.
- Karin, H., Laura, L.R. (2019). Cyberbullying and Psychological Well-being in Young Adolescence: The Potential Protective Mediation Effects of Social Support from Family, Friends, and Teachers. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2020, 17, 45.
- Kemp, S. (2018). We are social special report. Retrieved from We Are Social. <https://wearesocial.com/blog/2018/01/global-digital-report-2018>, Accessed date: 2 July 2018.
- Fu, L., Wang, P., Zhao, M., Xie, X., Ye, C., Jia, N., Lei, L. (2019). Can emotion regulation difficulty lead to adolescent problematic smart phone use? A moderated mediation model of depression and perceived social support. *Children and Youth Services Review*. 2019.
- Lopes, P., Nezlek, J., Extremera, N., Hertel, J., Fernández-Berrocal, P., Schütz, A., Salovey, P. (2011). Emotion Regulation and the Quality of Social Interaction: Does the Ability to Evaluate Emotional Situations and Identify Effective Responses Matter. *Journal of Personality*, 79(2): 429-467.
- Matthew, W.S., Robert, S.T. (2017). Moving toward a theory: Testing an integrated model of cyberbullying

- Psychometric Properties of the Brief Persian Version of the Difficulties in Emotion Regulation Scale (The DERS-16). *Assessment for Effective Intervention* 1-9. <https://doi.org/10.1177/153450841880021>.
- Spada, M. M. & Marino, C. (2017). Metacognitions and emotion regulation as predictors of problematic internet use in adolescents. *Clin. Neuropsychiatry*, 14, 59-63.
- Seyedzadeh Sani, S. M., Abdollahi, A. R. (2019). Prevalence of traditional and cyber bullying among adolescents in Herat, Afghanistan. *Journal of School of Public Health and Institute of Health Research*, Summer 2019, 17 (2): 211-197. [persian].
- Schoffstall, C. L. & Cohen, R. (2011). Cyber aggression: The relation between online offenders and offline social competence. *Social Development*, 20(3), 587e604.
- Segrin, C. (2000). Social skills deficits associated with depression. *Clinical Psychology Review*, 20, 379-403.
- Soleimani, I., Sheykhhol-Islami, A., Mousavi, M. (2016). The effectiveness of emotional intelligence on social competence and emotional regulation of bullying (undisciplined) students. *Quarterly Journal of Educational Psychology*, Winter '2016, 12(1); 42. [persian].
- Shahbazi, G., Bahami, G., Mami, S. (2016). Comparison of parenting styles, difficulty in emotion regulation and resilience in offender and non offender youth. *Strategic Research in Security and Social Order*, Summer 2016, 13 (2): 57 -68. [persian].
- Stephen, N., Elliott, Y.S., Jin, W.g. (2019). Teachers' ratings of social skills and problem behaviors as concurrent predictors of students' bullying behavior. *Journal of Applied Developmental Psychology*, January 2019, V 60, Pp 119-126.
- Tamizi, Marzieh; Rezaei, Azarmidokht; Kazemi, Sultan Ali (2015). Relationship between Hardness Coefficient (AQ) and Emotional Regulation Difficulties with Social competence in Criminals: Shiraz Correctional Center. *Quarterly Journal of Crime Prevention Studies*, Volume 10, Number 36, Pages 9-30. [persian].
- World Health Organization. (2012). Partners in Life Skills Training Conclusions from a United Nations Geneva. *Department of Mental Health*, 2012.
- Youth 2.0: *Social media and adolescence: Connecting, sharing and empowering*.
- Patchin, J. W. & Hinduja, S. (2011). Traditional and nontraditional bullying among youth, A test of general strain theory. *Youth & Society*, 43(2), 727-751.
- Poulou, M. S. (2010). The role of Trait Emotional Intelligence and social and emotional skills in students' emotional and behavioural strengths and difficulties: A study of Greek adolescents' perceptions. *The international journal of of Emotional education*, 2(2), 30-47.
- Kowalski, R., Susan, P., Limber, A.M. (2017). A developmental approach to cyberbullying: Prevalence and protective factors. The address for the corresponding author was captured as affiliation for all authors. *Avb* doi:10.1016/j.avb.2018.02.009.
- Resett, S. & Gamez-Guadix, M. (2017). Traditional bullying and cyberbullying: Differences in emotional problems, and personality. Are cyberbullies more Machiavellians?. *Journal of Adolescence*, 61, 113-116.
- Rosenblatt, K. (2017). NBC news - US news. Retrieved from NBC News Web site <https://www.nbcnews.com/news/us-news/new-jersey-family-sue-school-district-after-12-year-old-n788506>, Accessed date: 3 July 2018.
- Salibi, J. & Modarresi, G. (2016). Investigating the relationship of general health with job burnout and social competence among female elementary school teachers in Tehran in the academic year 2013-2014. *Women's Research Journal*, 7(1): 127-157. [persian].
- Sahin, M. (2012). The relationship between the cyberbullying/cybervictimization and loneliness among adolescents. *Children and Youth Services Review*, 34, 834-837.
- Sandhu, T. & Kapoor, S. (2013). Implications of personality types for emotional regulation in young women. *Personality Types for Emotional Regulation*, 1(4), 34-39.
- Spence, S. & Courbasson, C. (2012). The role of emotional dysregulation in concurrent eating disorders and substance use disorders. *Eating behaviors*, 13(4), 382-385.
- Shahabi, M., Hasani, J & Bjureberg, J. (2018).

problem-solving skills training and cognitive reconstruction on cognitive emotion regulation strategies and family functioning in infertile women. *Journal of Cognition Psychology and Psychiatry*, Year 2, Issue 1, Spring 2015 PP: 93-81. [persian].

Yunus, S., Ali, Ç. (2019). The Relationship between Irrational Beliefs, Resilience, Psychological Needs, Cyberbullying and Cyber Victimization. *Universal Journal of Educational Research*, 2019, 7(3), 700-706.

Zare, H., Abbaspour, P., Yousefi, F. (2015). The role of